

Oikeusneuvos Timo Ojala
Korkein oikeus
p. 02956 40131
s-posti: timo.j.ojala@oikeus.fi

Asiantuntijalausunto

6.10.2025

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite: Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 26.9.2025

HE 124/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Aluksi

1. Hallituksen esityksessä (HE 124/2025 vp) esitetään esitykseen sisältyvien lakien muuttamista siten, että muutosten jälkeen viranomaisen tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille asiakkaille, joille se on mahdollista.
2. Tavoite sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta perustuu keskeisesti ehdotukseen sähköisen asioinnin tukipalveluista annettuun lakiin (tukipalvelulaki) tehtäviin muutoksiin, joiden muutosten jälkeen viranomaisaloitteisesti voitaisiin avata viestinvälityspalvelutili Suomi.fi-tunnistusta käyttäville luonnollisille henkilöille sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin (asiointilaki) ehdotetuilla muutoksilla sähköisen tiedoksiannon mahdollistamisesta ilman erillistä suostumusta.
3. Tukipalvelulakiin ja asiointilakiin esitettyjen muutosten vuoksi myös esimerkiksi oikeudenkäymiskaareen ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin

(rikosoikeudenkäyntilaki) on esitetty tehtävän muutoksia sähköisen tiedoksiantotavan käytön helpottamiseksi ja lisäämiseksi.

4. Keskityn tässä lausunnossani erityisesti yleisten tuomioistuinten suorittamiin tiedoksiantoihin ja siihen, mitä vaikutuksia ehdotetuilla muutoksilla on yleisten tuomioistuinten ja asianosaisten oikeusturvan kannalta.

Tuomioistuinten suorittamat tiedoksiannot

Lähtökohtia

5. Oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännöksistä ilmenevällä tavalla tuomioistuimien lähtökohtaisesti huolehtii riita- ja rikosasioiden haastehakemusten sekä hakemusasioihin hakemusten tiedoksiannosta. Tuomioistuimessa haastehakemuksella tai hakemuksella vireillepannun asian tiedoksianto tulee tapahtua todisteellisesti. Sen jälkeen, kun haastehakemuksen todisteellinen tiedoksianto on tapahtunut ja asianosainen on ilmoittanut prosessiosoitteensa tuomioistuimelle, erilaisten lausumapyyntöjen toimittaminen tai toisen asianosaisten kirjelmän tiedoksiantaminen vastapuolelle voi lähtökohtaisesti tapahtua niin sanottuna tavallisena tiedoksiantona.
6. Käräjäoikeuden työmäärää koskevien tilastojen mukaan vuonna 2024 käräjäoikeuksissa tuli vireille varsinaisia rikosasioita noin 53 000 (kaikkiaan rikosasiat, muut rikosoikeudelliset asiat ja pakkokeinoasiat sekä sakon muuntorangaistukset yhteensä noin 79 000 asiaa). Riita-asioita tuli mainittuna vuonna vireille kaikkiaan noin 485 000, joista summaarisia riita-asioita oli noin 471 000. Hakemusasioita tuli vireille puolestaan noin 59 500. Näissä kaikissa yhteensä noin 623 000 asiassa toimitetaan tyyppillisesti sekä todisteellisia tiedoksiantoja että tavallisia tiedoksiantoja.
7. Hovioikeuksissa tuli vuonna 2024 vireille kaikkiaan noin 8 400 asiaa, joista rikosasioita oli noin 5 800, riita-asioita noin 1 600 ja muita asioita noin 1 000. Korkeimmassa oikeudessa vuonna 2024 tuli vireille noin 2 000 asiaa, joista rikosasioita oli noin 1 000 ja riita-asioita noin 700 sekä muita asioita noin 300. Myös hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden käsittelemissä asioissa suoritetaan tiedoksiantoja, joista valtaosa voidaan suorittaa tavallisena tiedoksiantona prosessiosoitteeseen. Kaikkiaan yleisissä tuomioistuimissa tiedoksiantoja tapahtuu lukumääräisesti paljon, joten sitä koskevan sääntelyn tulisi olla sisällöltään selkeää ja käytettävissä olevien järjestelmien toimivia.
8. Kuten hallituksen esityksestä (HE s. 58) ilmenee, yleisissä tuomioistuimissa on otettu käyttöön AIPA-tietojärjestelmä, joka mahdollistaa asioiden sähköisen käsittelyn käräjäoikeudesta aina korkeimpaan oikeuteen saakka. AIPA:ssa käsitellään hakemusasioita, riita-asioita ja rikosasioita. AIPA-järjestelmään on tarkoitus vuoden 2026 aikana tehdä

tarvittavat muutokset, jotta sähköinen tiedoksianto olisi tässä järjestelmässä käsiteltävien asioiden osalta teknisesti mahdollinen. Merkittävä rajausta riita-asioissa on kuitenkin se, että AIPA:ssa ei käsitellä summaarisia riita-asioita, joita on kuitenkin lukumääräisesti valtaosa kärjäoikeuksien käsittelemistä asioista. Hallituksen esityksen (HE s. 58) mukaan muissa kuin AIPA-tietojärjestelmässä käsiteltävissä asioissa Suomi.fi-viestinvälityspalvelua ei ole mahdollista hyödyntää ilman järjestelmän jatkokehitystä. Tällainen jatkokehitys ei ole kuitenkaan lähiaikojen suunnitelmissa. Katson, että järjestelmien kehittäminen tulisi jollakin suunnitellulla aikavälillä toteuttaa siten, että myös summaariset asiat saataisiin sähköisen tiedoksiannon piiriin.

Todisteellinen sähköinen tiedoksianto

9. Oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että asiointilain 18 §:n mukainen todisteellinen sähköinen tiedoksianto olisi ensisijainen tiedoksiantotapa. Asiointilain todisteellista sähköistä tiedoksiantoa koskevaa sääntelyä (18 §) muutettaisiin puolestaan siten, että sähköinen tiedoksianto Suomi.fi-viesteihin ei edellyttäisi erikseen tiedoksiannon vastaanottajan suostumusta. Tiedoksiannon tapahtuminen oikealle vastaanottajalle varmistetaan vaatimuksella, jonka mukaan vastaanottaja on tunnistettava käyttäen tietoturvallista ja todisteellista tekniikkaa. Lisäksi tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen, kun asiakirja on vahvistettu vastaanotetuksi. Jos tällaista vahvistusta ei saada seitsemän päivän kuluessa sähköisen viestin lähettämisestä, tiedoksiannossa noudatetaan, mitä siitä muualla laissa säädetään. Tällöin palattaisiin oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädettyihin muihin todisteellisiin tiedoksiantotapoihin ja viime kädessä haastemiehen suorittamaan tiedoksiantoon.
10. Suomi.fi-viesteihin ja tätä kautta tapahtuviin sähköisiin tiedoksiantoihin siirtymiseen on katsottu liittyvän mahdollisia oikeusturvariskejä (HE s. 71-78). Näiden riskien on katsottu liittyvän vahvemmin niihin asioihin, joissa käytetään tavallista sähköistä tiedoksiantoa (s. 74). Olen tästä samaa mieltä. Katson, että todisteellinen sähköinen tiedoksianto Suomi.fi-viestejä käyttämällä ilman asianomaisen suostumusta, ei heikennä oikeusturvaa. Todisteellisesta tiedoksiannosta vaaditaan sähköisessäkin tiedoksiannossa vahvistus, joka todentaa tiedoksiannon tapahtumisen ja toisaalta jos tällaista vahvistusta ei tule seitsemässä päivässä, tiedoksianto täytyy sen jälkeen yrittää muita keinoja käyttämällä.
11. Kärjäoikeuksissa suoritetaan lähtökohtaisesti jokaisessa siellä vireille tulevassa riita-, rikos- ja hakemusasiassa ensivaiheessa todisteellinen tiedoksianto, jolla haastehakemus tai hakemus annetaan tiedoksi vireille panneen tahon vastapuolelle tai kuultavalle. Tavoitteena tulisi olla, että mahdollisimman suuressa osassa asioita voitaisiin käyttää todisteellista sähköistä tiedoksiantoa. Tällöin olisi mahdollista lisätä tehokkuutta ja saada aikaan myös resurssisäästöjä. Todisteellisten tiedoksiantojen tarve vähenee ylemmissä tuomioistuimissa, joissa tarve tällaisille on erityisesti, kun asianosainen veloitetaan

saapumaan sakon uhalla käsittelyyn tai todistaja kutsutaan sakon uhalla kuultavaksi. AIPA-järjestelmän tulisi mahdollistaa sähköisiin tiedoksiantoihin siirtyminen, mutta tämä vaatinee edellä kohdassa 8 todetulla tavalla vielä järjestelmän kehittämistä.

12. Pidän todisteellisen sähköisen tiedoksiannon osalta ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia perusteltuina ja ehdotettua lainsäädäntöä tältä osin sisällöltään selkeänä. Lainsäädäntöön tehtävät muutokset mahdollistaisivat todisteellisen sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuden, mutta käytännön toteuttamiseen vaikuttaa myös tuomioistuinten käytössä olevat järjestelmät, jotka näyttäisivät vaativan vielä jatkokehittämistä.

Tavallinen sähköinen tiedoksianto

13. Oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 a §:n nojalla muun kuin haasteen tiedoksianto voidaan toimittaa myös lähettämällä asiakirja asianosaiselle tämän tuomioistuimelle ilmoittamaan osoitteeseen. Prosessiosoitteeksi, johon siis asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää, ilmoitetaan tyypillisesti myös sähköinen osoite. Oikeudenkäyntiavustajan käyttö on myös varsin tavanomaista ja tällöin prosessiosoitteeksi ilmoitetaan asianosaisen asiamiehen osoite sähköpostiosoitetietoineen.
14. Asiointilaissa säädettävän (19 §) tavallisen sähköisen tiedoksiannon osalta tuomioistuinasioissa tuleekin ottaa huomioon myös niin sanottua prosessiosoitetta koskeva sääntely, jollaista sääntelyä on riita-asioiden haastehakemuksen osalta oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa ja vastauksen osalta saman luvun 10 §:n 3 momentissa sekä hakemusasioiden osalta 8 luvun 2 §:n 2 momentissa ja lausuman antavan asiaan osallisen osalta mainitun luvun 6 §:n 2 momentissa. Hovioikeudelle tehtävän valituksen osalta prosessiosoitteesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 16 §:ssä ja vastauksen osalta 26 luvun 4 §:ssä. Korkeimmalle oikeudelle tehtävän valituksen osalta prosessiosoitteesta säädetään puolestaan oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 6 §:n 3 momentissa sekä vastauksen osalta saman luvun 11 §:n 2 momentissa.
15. Totean tässä yhteydessä, että rikosoikeudenkäyntilakiin ei sisälly säännöksiä prosessiosoitteen ilmoittamisesta sen paremmin asianomistajan toimittaessa yksityisoikeudelliset vaatimuksensa (3 luku 10 §) kuin vastaajan antaessa kirjallisen vastauksensa (5 luku 9 §). Tavanomaisesti tällainen osoite vaatimusta koskevassa kirjelmässä tai vastauksessa ilmoitetaan ja näin on varsinkin tilanteessa, jossa vaatimuksen tai vastauksen on laatinut asianomistajan tai vastaajan avustajana toimiva asianajaja tai lupalakimies. Käräjäoikeuksissa kirjallisen vastauksen pyytäminen vastaajalta ennakoon ei ole myöskään pääsääntöinen menettelytapa. Nähdäkseni siitä, että rikosoikeudenkäyntilain säännöksissä ei ole erikseen prosessiosoitteen ilmoittamista koskevia säännöksiä, ei ole aiheutunut käytännön ongelmia. Nyt esitetyillä muutoksilla ei

ole nähdäkseni myöskään sellaisia vaikutuksia, jotka edellyttäisivät asian tarkempaa tarkastelua tältä osin.

16. Asian siirtyessä käräjäoikeudesta hovioikeuteen vastauspyyntö valituksesta voidaan lähettää oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 28 §:n nojalla valittajan vastapuolena olevan asianosaisen käräjäoikeudelle ilmoittamaan osoitteeseen, joka on tuossa vaiheessa valittajan vastapuolen viimeksi tuomioistuimelle ilmoittama osoite. Vastaava säännös on myös korkeinta oikeutta koskevassa oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 24 §:ssä, kun korkeimmassa oikeudessa pyydetään vastaus muutoksenhakijan vastapuolelta. Tämä sääntely sujuvoittaa tuomioistuinten työtä, kun tavallisena tiedoksiantona toimitettavat vastauspyynnöt voidaan toimittaa sähköisesti asianosaisen aikaisemmin tuomioistuimelle ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Jos asianosainen ei anna pyydettyä vastausta, asiassa voidaan joutua tilanteesta riippuen harkitsemaan, onko vastauspyyntö kuitenkin toimitettava todisteellisesti tai onko asiassa muutoin varmistuttava siitä, että vastauspyyntö on vastaanotettu ka vastauksen antamatta jättäminen on tietoinen ratkaisu. Tällaiset tilanteet ovat kuitenkin harvinaisia ja tulevat esiin lähinnä rikosasioissa tilanteissa, joissa asianosaisella ei ole oikeudenkäyntiavustajaa ja ratkaisua oltaisiin muuttamassa vastaajan vahingoksi tai tiedoksiannon tapahtumisesta tarvitaan muista syistä varmuus (ks. esimerkiksi KKO 1995:178 ja KKO 2006:65).
17. Asiointilain 19 §:n muutos mahdollistaisi tavallisen sähköisen tiedoksiannon myös niissä tilanteissa, joissa asianosainen ei olisi ilmoittanut sähköistä prosessiosoitetta, mutta hänellä olisi käytössään Suomi.fi-viestinvälityspalvelu. Tämä mahdollistaisi yhden uuden keinon tavalliseen sähköiseen tiedoksiantoon. Tuomioistuin voisi tällöinkin harkintansa mukaan käyttää myös muita tiedoksiantotapoja esimerkiksi, jos asianosainen ei anna pyydettyä vastausta ja tuomioistuin katsoisi tarpeelliseksi vakuuttua siitä, että tiedoksianto on myös tosiasiallisesti tapahtunut.
18. Tuomioistuimissa tavallisia sähköisiä tiedoksiantoja tapahtuu ilmoitettuun sähköiseen prosessiosoitteeseen jo nykyisin mittava määrä. Näihin ei ole liittynyt tiedossani olevia oikeusturvaongelmia. Myös jatkossa tuomioistuimissa ensisijaisesti käytetään ilmoitettua prosessiosoitetta, joten nyt ehdotettu sääntely ei toisi tähän lähtökohtaan muutoksia. Niissä tilanteissa, joissa tavallista sähköistä tiedoksiantoa käytettäisiin ilman sähköisen prosessiosoitteen ilmoittamista Suomi.fi-viestinvälityspalvelun kautta, oikeusturvaongelmat voivat nousta esille. Tällöin korostuu tuomioistuimen velvollisuus tilanteen niin vaatiessa varmistua siitä, että asianosainen on tullut tietoiseksi asiasta. Tällaista harkintaa joudutaan tekemään myös nykyisin, jos asianosainen ei reagoi esimerkiksi lausumapyyntöön tai vastauspyyntöön. Näistä syistä arvioisin, että tavalliseen sähköiseen tiedoksiantoon ehdotetut muutokset eivät yleisissä tuomioistuimissa käsiteltävien asioiden osalta merkitse olennaista muutosta nykytilaan eikä siten myöskään oikeusturvan heikennystä nykyiseen verrattuna.

Prosessilainsäädännön muutokset

19. Oikeudenkäymiskaaren 5, 11, 25, 26 ja 30 lukuun tehtävillä muutoksilla pyritään ennen muuta siihen, että sähköisen osoitteen ilmoittaminen olisi lähtökohta. Lisäksi oikeudenkäymiskaaren ja rikosoikeudenkäyntilain ehdotetuilla muutoksilla asianosaisille säädettäisiin velvollisuus ilmoittaa kuultavan tai todistajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Pidän näitä ehdotettuja muutoksia perusteltuina eikä minulla ole niihin lausuttavaa.

Määräaika koskeva sääntely

20. Asiointilain 11 §:ää muutettaisiin siten, että se koskee kaikkia viranomaiselle toimitettavia sähköisiä asiakirjoja. Muutoksen johdosta esimerkiksi muutoksenhakua koskeva sähköinen valituskirjelmä olisi mahdollista toimittaa määräajan viimeisenä päivänä klo 23.59,59, kun fyysisesti toimitettuna sen tulee olla perillä viraston aukioloaikana. Vaikka tämä muutos johtaa siihen, että valituksen toimittamiselle on erilainen määräajan päättymistä koskeva sääntely riippuen valituksen toimittamistavasta, pidän tätä muutosta perusteltuna eikä minulla ole siihen lausuttavaa.

Johtopäätökset

21. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on vahvistaa sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta muihin tiedoksiantotapoihin nähden. Yleisten tuomioistuinten toiminnan kannalta tarkasteltuna muutokset vaikuttavat perustelluilta ja ehdotettu sääntely on myös sisällöltään selkeää. Arvioisin myös, että muutoksilla ei ole yleisten tuomioistuinten käsittelemien asioiden osalta asianosaisten oikeusturvaa heikentäviä vaikutuksia. Tähän arvioon vaikuttaa osaltaan yleisten tuomioistuinten osalta niin sanottua prosessiosoitetta koskeva sääntelyä, jonka mukaisesti tavallinen sähköinen tiedoksianto voidaan tehdä asianosaisten tuomioistuimelle ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen vastaavalla tavalla kuin nykyisin.
22. Muilta osin minulla ei ole lausuttavaa hallituksen esitykseen.